

EMLÉKEZTETŐ
az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság Természettudományi Szakbizottságának
2018. október 10. napján tartott alakuló üléséről

IDŐPONT: 2018. október 10. 10:00
HELYSZÍN: Agrárminisztérium I. em. 199. Szabó Ferenc terem

JELEN VOLTAK:

- Dr. Balázs Ervin (elnök, UMNB Természettudományi Szakbizottsága)
- Dr. Réthelyi Miklós (elnök, UMNB)
- Dr. Horvai György (professzor, BMGE Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar, Szervetlen és Analitikai Kémia Tanszék)
- Dr. Szöllősi-Nagy András (elnök, UNESCO Hidrológiai programja)
- dr. Fórika László (főosztályvezető, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)
- Balczó Bertalan (természetvédelemért felelős helyettes államtitkár, Agrárminisztérium)
- Érdiné dr. Szekeres Rozália (főosztályvezető, Agrárminisztérium, Természetmegőrzési Főosztály)
- Dr. Kézdy Pál (igazgató-helyettes, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság)
- Deákné Faragó Barbara (osztályvezető, Külgazdasági és Külügyminisztérium, Globális és Regionális Nemzetközi Szervezetek Osztálya)
- Papp Gabriella (osztályvezető, Országos Meteorológiai Szolgálat, Szolgáltatási Osztály)
- dr. Faragó Réka Teodóra (főosztályvezető-helyettes, Belügyminisztérium, Vízügyi Koordinációs Főosztály)
- Hajdu-Kriston Krisztina (természettudományi munkatárs, UMNB)
- dr. Berényi Üveges Judit (agrár-környezetgazdálkodási referens, Agrárminisztérium)
- dr. Láng Péter (titkár, UMNB Természettudományi Szakbizottsága)

Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság (a továbbiakban: UMNB) Természettudományi Szakbizottságának (a továbbiakban: Szakbizottság) alakuló ülését a Szakbizottság elnöke Dr. Balázs Ervin (továbbiakban: Elnök) nyitotta meg, majd köszöntötte a résztvevőket. Az elnök felkérésére Dr. Réthelyi Miklós, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság elnöke köszöntötte a jelenlévőket. A meghívottak közül dr. Soós Gábor (UMNB főtitkár) előre jelezte, hogy az ülésen nem tud részt venni; dr. Szalai Anikó (Magyar ENSZ Társaság) és dr. Gergely Erzsébet (Országgyűlés Fenntartható Bizottsága) az ülésen nem jelent meg. Dr. Balázs Ervin megállapította, hogy a Szakbizottság határozatképes, majd röviden ismertette a jelen emlékeztető 1. számú mellékletét képező napirend pontjait. A napirendet a jelenlévő és szavazati joggal rendelkező tagok egyhangúlag elfogadták.

2. Az Ügyrend ismertetése és elfogadása

Az Elnök röviden ismertette a Szakbizottság Ügyrendjét (a továbbiakban: Ügyrend). Az Ügyrend szövege a tagok által tett észrevételek alapján pontosításra került és egy egységesebb és átláthatóbb eljárásrend kialakítása céljából minden határidő 10 munkanapra változott. Az Ügyrend módosításait a jelenlévő és szavazati joggal rendelkező tagok egyhangúlag megszavazták és arról az alábbi határozatot hozták:

A Szakbizottság az Ügyrendet az alábbiak szerint módosítva elfogadta:

„7. A Szakbizottság ülésének összehívása, az ülés menete

7.2. A Titkárság a szakbizottsági tagok részére a meghívót, a napirendet és a munkaanyagokat az ülés időpontja előtt legalább **6 10 munkanappal** elektronikus úton kiküldi. A meghívó küldése kizárólag írásban, a Titkárság által elektronikus úton vagy postai úton vagy személyes kézbesítéssel történhet.

8. Az emlékeztető ülésekkel kapcsolatos dokumentumok

8.1. Az ülésről emlékeztető készül. Az **ülésen elhangzott** döntési javaslatokról, az azokkal kapcsolatban meghozott ~~elnöki~~ döntésekről, továbbá az emlékeztetőkről a Titkárság ~~tartja nyilván~~ **nyilvántartást vezet.**

8.2. Az emlékeztető nyilvános, azt az UMNB honlapján közzé kell tenni. Az emlékeztetőt az ülést követő legkésőbb ~~nyolcadik~~ **tizedik** munkanapon meg kell küldeni véleményezésre a tagoknak, akik a megküldést követően **7 10 munkanapig** élhetnek módosítási javaslatokkal.”

3. A Szakbizottság 2018-2021 közötti programja

3.a. MAB (Ember és Bioszféra Program)

Az Elnök felkérésére Érdiné dr. Szekeres Rozália főosztályvezető ismertette a – meghívóhoz mellékelt – MAB Magyar Nemzeti Bizottság (továbbiakban: MAB) 2018-2021 közötti időszakra kidolgozott munkatervét és az eddig elért eredményeket.

Főosztályvezető asszony elmondta, hogy a MAB, mint a Szakbizottság védnöksége alatt működő testület, felelős az UNESCO Ember és Bioszféra (MAB - Man and Biosphere) Programjának hazai teljesítéséért. Kiemelte, hogy a MAB a rendelkezésére álló eszközökkel jelenleg is folyamatosan és aktívan segíti a kapcsolatteremtést a rezervátumok és a területükön működő más helyi résztvevők, szervezetek között, támogatva még a határon átnyúló együttműködéseket. Különösen kiemelte a MAB kezdeményező szerepét az új bioszféra-rezervátumok létesítésére, valamint a hat meglévő bioszféra-rezervátum zónarendszerének bővítésére vonatkozóan.

Továbbá amennyiben Horvátország nem építi meg a még tervezett két vízerőművét a Dráván, akkor a Mura-Dráva-Duna bioszféra-rezervátum vonatkozásában az ötoldalú megegyezések elől elhárulhat minden akadály.

3.b. UNESCO Globális Geoparkok

Az Elnök felkérésére Balczó Bertalan helyettes államtitkár ismertette a – meghívóhoz mellékelt – Magyar Geopark Bizottság (a továbbiakban: MGB) 2018-2021 közötti időszakra kidolgozott munkatervét.

Helyettes államtitkár úr elmondta, hogy hazánkban az UNESCO Globális Geoparkok Programját a Magyar Geopark Bizottság (továbbiakban: MGB), a Szakbizottság védnöksége alatt működő testület koordinálja. Hozzátette, hogy az MGB hatásköre jelenleg csak azokra a geoparkokra terjed ki, amelyek már birtokosai, pályázói vagy várományosai az UNESCO Globális Geopark címnek.

Helyettes államtitkár úr az MGB tárgyi időszakbeli fontos tennivalójának tekinti, hogy véglegesítse a Nemzeti Geoparkok létesítésének koncepcióját, és kidolgozza a Nemzeti Geopark cím elnyeréséhez szükséges, az UNESCO IGGP által támasztott követelményeket a hazai sajátosságokkal ötvöző szakmai (földtudományi természetvédelmi, geoturisztikai, örökségvédelmi, fenntarthatósági, partnerségi) szempontok rendszerét, teremtsen kedvező körülményeket a pályázóknak, és elbírálja a pályázatokat.

Helyettes államtitkár úr kiemelte, hogy bár az esetek többségében a geoparkok területe átfedésben van egy natúrpark területével, ezek azonban olyan földtudományos értelemben fontos értékek, melyek önállóan is védendők. Hozzátette, hogy a geoparkok esetében nem kell annyira szerteágazó feladatokat ellátni, mint a nemzeti park igazgatóságoknak, ezért ennek teljesítését már civil szervezetek is vállalhatják.

3.c. IHP vízprogram

Az Elnök felkérésére Dr. Szöllősi-Nagy András az UNESCO Nemzetközi Hidrológiai Programja (IHP) Kormányközi Tanácsának (IGC) korábbi elnöke (2016-2018) ismertette a Szakbizottság munkáját is érintő – a meghívóhoz mellékelte – jelentését és javaslatát az UNESCO Nemzetközi Hidrológiai Programjával kapcsolatban 2021 végéig.

Dr. Szöllősi-Nagy András javasolta egy magyar IHP Nemzeti Bizottság (a továbbiakban: NB) létrehozását annak érdekében, hogy tudományos tanácsokkal és nemzetközi szinten kiemelt információkkal lássák el az állami vízügyi vezetést, valamint kapcsolatot tartsanak az UNESCO-val. Dr. Szöllősi-Nagy András szerint e bizottságot magas beosztású szakembernek-közalkalmazottnak kell vezetnie, tagjai pedig a víz különböző aspektusaival foglalkozó állami szervek felelős képviselői, akadémiai (egyetemi) szakemberek és releváns NGO szereplők lennének. Dr. Szöllősi-Nagy András szerint a jelenleg létező struktúrában erre alkalmas szervezet például az OVF Vízügyi Tudományos Tanácsa (VTT) lehetne, mely a megfelelő változtatásokkal az említett feladatokat is elláthatná. E feladatokban Dr. Szöllősi-Nagy András (mint az IHP IGC korábbi elnöke /2018-2020/ és mint a II. Választási csoport elnöke/ Bureau-alelnök) is segíteni kíván.

A szakbizottsági tagok indítványozták egy külön vízügyi kérdésekkel foglalkozó NB megalakítását, melybe dr. Szekeres Rozália, Dr. Horvai György, dr. Faragó Réka Teodóra és Papp Gabriella javaslatai alapján a Belügyminisztérium, az Országos Vízügyi Főigazgatóság, az OMSZ, a BME Vízépítési és Vízgazdálkodási Tanszéke, az NKE Víz tudományi Kara küldene megfelelően képzett vízügyekkel foglalkozó szakembereket.

A 2019-2021. évre meghatározott munkatervvel összefüggésben, a nemzetközi kapcsolatok javítása céljából Dr. Szöllősi-Nagy András felvetette, hogy az UNESCO-n keresztül is adott a lehetőség a magyar vízgazdálkodás pozícióinak előmozdításában, ha Magyarország átvállalja a World Water Assessment Programme Titkárságának elhelyezését, melynek megvalósításához külügyi közreműködés szükséges.

3.d. Eötvös Loránd (1848-1919) fizikus, geofizikus és a felsőoktatás megújítója halálának 100. évfordulója az UNESCO-val közösen ünnepelve

Az Elnök, valamint Dr. Réthelyi Miklós ismertette a – meghívóhoz mellékelte – 2019-es Eötvös-év megtervezett eseményeit és jelentőségét.

Az Elnök elmondta, hogy az Eötvös-év programjainak koordinálását Patkós András emeritus egyetemi tanár végezte.

Dr. Réthelyi Miklós hozzátette, hogy a 2018-2019-es bienniumot illetően Magyarország mindkét felterjesztési lehetőségét a 2019-es esztendőre nyújtotta be, melynek keretében, Eötvös Lóránd halálának 100. évfordulója mellett Csontváry Kosztká Tivadar halálának 100. évfordulójáról emlékezünk meg 2019-ben az UNESCO-val közösen. A kijelölt személyről történő megemlékezés pozitív hatása egyértelműen az, hogy az UNESCO ezen alkalmakkor nem csak az adott személynek, hanem annak az országnak is hírét viszi, ahonnan a jeles személy származott.

3.e. UNESCO BETCEN program javaslat

Az Elnök ismertette az UNESCO mezőgazdasági biotechnológia fejlesztésével kapcsolatos BETCEN javaslatot, mely a meghívó mellékletét képezte.

Az Elnök elmondta, hogy az UNESCO 1990-ben Biotechnológiai Akció Tanácsot alapított azzal a céllal, hogy segítse a növényi molekuláris biológia, valamint a biotechnológia és az élő vizek biotechnológiájának oktatását a fejlődő országokban, mivel ha szegényebb országokba kerül az mezőgazdasági oktatás, akkor ismeretek továbbadásán túl, felnövekszik egy olyan helybéli generáció, amely már saját maga oktatja az ott élőket, és bizonyos mértékben csökken az elvándorlási szándék is. Hozzátette, hogy sok esetben a befogadó országok is tartanak kurzusokat más országokban. Az Elnök szerint viszonylag már alacsony anyagi forrásokkal, ösztöndíjakkal is megindíthatóak a képzések.

Az Elnök és Dr. Szöllösi-Nagy András kiemelte, hogy a hosszú távú célok eléréséhez önálló UNESCO nagykövetre lenne szükség, melyhez a KKM segítségére lenne szükség.

Az előzőekben vázoltak alapján célszerű lenne ennek az UNESCO akciónak az újjáélesztése, magyar kezdeményezés alapján. Hozzávetőleg 100 000 USD összegű elkötelezettséggel csatlakozó államokat lehetne megnyerni a program BETCEN 2.0 pénzügyi, szakmai folytatására. Hazánk keleti-déli nyitási külpolitikája így nem egyszerű bilaterális kapcsolatokon keresztül, hanem az UNESCO ernyője alatt nagyobb nemzetközi összefogással válik lehetővé.

3.f. A periódusos rendszer nemzetközi éve 2019

Az Elnök, valamint Dr. Réthelyi Miklós ismertette a – meghívóhoz mellékelt – A Kémiai Elemek Periódusos Rendszerének Nemzetközi Éve 2019. elnevezésű napirendi pontot.

Az elnök elmondta, hogy 2017 decemberében az ENSZ Közgyűlése 2019. évre meghirdette A Kémiai Elemek Periódusos Rendszerének Nemzetközi Évét, melynek alapjául Mengyelejev 1869. március 6-án az Orosz Kémiai Társaságnak tartott bemutatója szolgált, témája a kémiai elemek atomtömegei közötti kapcsolatokat ábrázoló periódusos rendszer volt. Dr. Horvai György hozzátette, hogy a Periódusos Rendszer Éve egybeesik a Nemzetközi Kémikus Szövetség (IUPAC) 100 éves fennállásának megünneplésével is. A Periódusos Rendszer Évével kapcsolatos események tekintetében elmondta, hogy az MTA Kémiai Tudományok Osztálya középiskolásoknak szánt ismeretterjesztő előadás megtartásával készül. Az előadásról kép- és hangfelvétel készül, amelyet ezt követően széles körben megosztanak. Felvetődött továbbá az új SI rendszer – kicsit már tudományosabb – ismertetésének lehetősége is. Továbbá 2019 során egy tematikus rendezvényre is sor kerül az IUPAC felhívása alapján a nők szerepéről a kémia tudománya terén.

Az Elnök kiemelte továbbá a fiatalabb generációk megszólításának szükségességét is, mivel a periódusos rendszer olyan tudományos alapkő, mellyel kapcsolatban számos érdekes ismeretet lehet továbbadni, többek között azt, hogy mely más területekre gyakorolt hatást.

Dr. Réthelyi Miklós szerint érdemes lenne a megemlékezéssel kapcsolatban arra is kitérni, hogy milyen különbségek voltak például a között, ha valaki az 1800-as évek közepe-végén Európában vagy Oroszországban akart tudományos tevékenységet folytatni.

3.g. Május 16. A fény nemzetközi napja

Az Elnök, valamint Dr. Réthelyi Miklós ismertette a – meghívóhoz mellékelt – a „Fény Nemzetközi Napja - május 16.” elnevezésű napirendi pontot.

Az Elnök arról tájékoztatta a résztvevőket, hogy miután 2015-ben világszerte nagy sikerrel ünnepelték a fény nemzetközi évét, azt követően az UNESCO Általános Konferenciája 39. ülészakán született egy döntés, melynek értelmében 2018-tól minden évben május 16-án ünneplik világszerte a fény nemzetközi napját. E nap kijelölése Theodore Maiman fizikus és mérnök nevéhez köthető, aki 1960-ban ezen a napon alkotta meg az első sikeresen működő lézersugarat, mely tökéletes példa arra, hogy a tudományos felfedezés forradalmi előnyökkel járhat a társadalom számára szinte minden területen.

Az Elnök elmondta, hogy a Fény Nemzetközi Évével kapcsolatos rendezvények kidolgozásával Dr. Kroó Norbert fizikus professzor, akadémikus lett megbízva, mint a lézerkutatás egyik legelismertebb szakembere és kiemelkedő szerepet vállal a Fény Nemzetközi Napjának hazai ünneplésében is.

Dr. Réthelyi Miklós hozzátette, hogy a 2015-ben rendezett Fény Évében több egyházi vezető és a Pázmány Péter Egyetem is részt vett, melyre tekintettel javasolta, hogy az elkövetkező alkalmakkor is be kellene vonni az egyházi személyeket (pl. teológusokat) és oktatási intézményeket, mert ez az ünnep nem csak a világi értelmiség és tudósok számára fontos, hanem a keresztény vallás számára is.

Az ülés berekesztése és záróbeszéd:

Az Elnök elmondta, hogy tapasztalatai szerint a Szakbizottságnak évente egy vagy két alkalommal kellene ülést tartania, ami természetesen attól függ, hogy van-e olyan rendkívüli megvitatásra érdemes kezdeményezés, amely a Szakbizottság összehívását indokolná.

Az Elnök megköszönte Dr. Réthelyi Miklósnak és minden bizottsági tagnak az aktív részvételét és az előterjesztések kidolgozásával kapcsolatos munkáját és reményét fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az ülésen felvetett kezdeményezések tekintetében az intézkedésre jogosultak megteszik azokat a lépéseket, amelyek az UNESCO Természettudományi Szakbizottsága által kitűzött célok megvalósulását segíthetik.

Budapest, 2018. október 10.

1. sz. melléklet:

Napirend

Az UNESCO Nemzeti Bizottságának Természettudományi Szakbizottságának alakuló ülése

Színhely:

Agrárminisztérium Budapest Kossuth Lajos tér 11

Időpont:

2018. október 10, 10:00 óra, Szabó Ferenc terem (199. terem)

1. Megnyitó-köszöntő: Réthelyi Mikós, az UMNB elnöke
2. Az Ügyrend ismertetése és elfogadása
3. A Szakbizottság 2018-2021 közötti programjai
 - a. MAB (Ember és Bioszféra program)
 - b. UNESCO Geoparkok
 - c. IHP vízprogram
 - d. Eötvös Loránd (1848-1919) fizikus, geofizikus és a felsőoktatás megújítója halálának 100. évfordulója az UNESCO-val közösen ünnepeelve
 - e. UNESCO BETCEN program javaslat
 - f. Periódusos rendszer nemzetközi éve 2019
 - g. Május 16. A fény nemzetközi napja
4. Egyebek

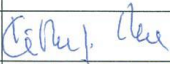
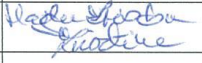
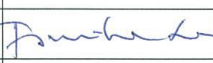
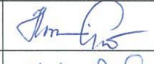
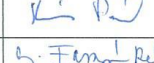
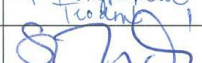
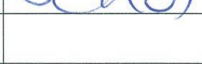
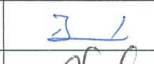
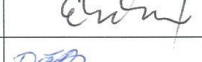

Balázs Ervin
a szakbizottság elnöke sk.

2. sz. melléklet:

Jelenléti ív

**UNESCO Nemzeti Bizottság
Természettudományi Szakbizottságának
alakuló ülése
Agrárminisztérium, 2018. október 10.**

JELENLÉTI ÍV

Név	Munkahely	E-mail vagy egyéb elérhetőség	Aláírás
Dr. Réthelyi Miklós	UNESCO NBTSZ	rethelyi.miklos@med.semmelweis-univ.hu	
Dr. Soós Gábor	UNESCO NBTSZ	gabor.soos@unesco.hu	BEJELENTETTEN TÁVOL MARADT
Hajdu-Kriston Krisztina	UNESCO NBTSZ	krisztina.kriston@unesco.hu	
Dr. Szalai Anikó	Magyar ENSZ Társaság	dr.szalai.aniko@gmail.com	
dr. Fórika László	Alapvető Jogok Biztosának Hivatala	forika.laszlo@ajbh.hu	
Dr. Balázs Ervin	MTA Agrártudományi Kutatóközpont	balazs.ervin@agrar.mta.hu	JELEN VOLT.
Dr. Horvai György	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	george.horvai@mail.bme.hu	
Dr. Kézdy Pál	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	kezdyp@dinpi.hu	
dr. Faragó Réka Teodóra	Belügyminisztérium	reka.farago@bm.gov.hu	
Dr. Szöllösi-Nagy András	Országos Vízügyi Főigazgatóság	andras.szollosinagy@gmail.com	
dr. Gergely Erzsébet	Országgyűlés Fenntartható Fejlődésért felelős Bizottsága	gergely.erszebet.dr@gmail.com	
Balczó Bertalan	Agrárminisztérium	bertalan.balcz@am.gov.hu	
Érdiné dr. Szekeres Rozália	Agrárminisztérium	rozalia.szekeres.erdine@am.gov.hu	
Deákné Faragó Barbara	Külgazdasági és Külügyminisztérium	barbara.farago@mfa.gov.hu	
Papp Gabriella	Országos Meteorológiai Szolgálat	pappg@met.hu	
dr. Berényi Üveges Judit	Agrárminisztérium	judit.uveges.berenyi@am.gov.hu	
dr. Láng Péter	Agrárminisztérium	peter.lang@am.gov.hu	